SURAT AL-’ADIYAT – KAPITEL 100

STRIDSHÄSTARNA

بسم الله الرحمن الرحيم
I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN

100:1
وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا
SE de frustande stridshästarna!

Vers 1 i sura Al-‘Adiyat (kapitel 100) beskriver frustande stridshästar som metafor för kraft, intensitet och mänsklig otacksamhet.

Versens ordalydelse

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا *“Vid de frustande (snabbt springande) hästarna!”*

Språklig och retorisk analys

- **”Al-‘Adiyat”** kommer från roten *‘-d-y*, som betyder att rusa fram eller attackera. Det syftar på hästar som stormar fram i strid.
- **”Ḍabḥan”** är ett ljudligt ord som beskriver hästens frustande andning under intensiv galopp. Det är en auditiv bild som förstärker dramatiken.

Versen är en del av en svit på fem verser som börjar med en serie *qasam* (eder), där Gud svär vid olika aspekter av stridshästar i aktion. Detta är en kraftfull retorisk teknik som väcker uppmärksamhet och förbereder läsaren för en moralisk poäng i vers 6: *“Människan är sannerligen otacksam mot sin Herre.”*

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare kan versen förklaras genom en analogi:

> *Tänk dig en räddningshelikopter som rusar genom stormen för att rädda liv. Den frustande hästen i versen är som den – full av energi, målmedvetenhet och risk. Men trots denna kraft och uppoffring, glömmer människan ofta sin egen tacksamhet mot Gud.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- Hästens frustande andning är ett fysiologiskt tecken på extrem fysisk ansträngning. Det kan liknas vid människans kamp i livet – intensiv, målmedveten, men ofta glöms Gud bort i jakten på framgång.
- Versen kan också tolkas som en metafor för människans inre drivkrafter: passion, begär, ambition – som rusar fram utan reflektion.

Pedagogiska övningar

För undervisning kan du använda:

Naturvetenskaplig koppling: Studera hästens andningssystem under galopp och koppla till versens bildspråk.

Rollspel: Elever gestaltar hästen, soldaten och betraktaren – vad ser de, vad känner de?

Reflektionsfråga: Vad rusar du mot i livet? Vad får dig att “frusta”? Har du glömt din tacksamhet?

100:2
فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا
Se hur deras [hovar] slår upp gnistor

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا *“Och de som slår gnistor med sina hovar!”*

Språklig och retorisk analys

- **”Al-mūriyāt”** kommer från roten *w-r-y*, som betyder att gnista eller tända eld. Det syftar på hästar vars hovar slår mot sten och alstrar gnistor.
- **”Qadḥan”** betyder att slå eller gnida hårt – en bild av kraftfull kontakt.

Versen fortsätter den svit av eder som började i vers 1. Den poetiska rytmen förstärker känslan av fart, kraft och dramatik. Det är som en filmsekvens: först hör vi frustandet, nu ser vi gnistorna.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare kan man säga:

> *Tänk dig en häst som springer så snabbt att dess hovar slår mot sten och gnistor flyger – som en eld som tänds. Det är en bild av beslutsamhet, mod och intensitet. Men varför svär Gud vid detta? För att visa hur kraftfullt och målmedvetet något kan vara – och ändå glömmer människan sin tacksamhet.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Fysik:** Gnistor uppstår när metall (hästskor) slår mot sten med tillräcklig kraft och friktion. Det är en konkret bild av rörelseenergi som omvandlas till ljus och värme.
- **Symbolik:** Gnistor kan representera:
  - **Väckelse:** som när en idé tänds i hjärnan.
  - **Krigets hetta:** hästen är inte bara ett transportmedel – den är en del av striden.
  - **Människans inre kamp:** våra egna “gnistor” när vi kämpar för något vi tror på.

Pedagogiska övningar

Bildanalys: Låt elever rita eller beskriva en scen där gnistor flyger – vad händer, vad betyder det?

Experiment: Visa hur gnistor uppstår med metall mot sten (under säkra former).

Reflektionsfråga: Vad får dig att “gnistra”? När känner du att du är i full kraft?

100:3
فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا
när de galopperar till anfall i den tidiga morgonen

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا *“Och de som gör räder i gryningen!”*

Språklig och retorisk analys

- **”Al-mughīrāt”** kommer från roten *gh-w-r*, som betyder att anfalla plötsligt, göra ett överfall eller räd.
- **”Ṣubḥan”** betyder gryning – en tidpunkt då överfall ofta sker för att överraska fienden.

Versen fortsätter den svit av eder där Gud svär vid olika aspekter av stridshästar och krigföring. Här skiftar fokus från hästens rörelse till dess roll i en strategisk attack – en räd i gryningen.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare kan man säga:

> *Tänk dig en grupp ryttare som rider ut i gryningen, när världen fortfarande är tyst*

och mörk. De gör en räd – ett plötsligt anfall. Det är en bild av beslutsamhet, mod och strategi. Gud svär vid detta för att visa hur målmedveten och kraftfull handling kan vara – men människan glömmer ändå sin tacksamhet.

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Tidsvalet – gryning:** I militära sammanhang är gryningen en klassisk tid för överfall, då fienden är som mest sårbar. Det visar på planering och precision.
- **Symbolik:** Räden kan representera:
  - **Livets överraskningar:** ibland kommer förändring plötsligt, som en räd.
  - **Människans handlingar:** vi gör saker med kraft och strategi – men glömmer ofta varför eller för vem.
  - **Andlig väckelse:** gryningen är också en symbol för uppvaknande – kanske en påminnelse om att vakna ur glömska.

Pedagogiska övningar

Reflektionsfråga: När har du gjort något "strategiskt" i livet? Vad drev dig?

Tidsanalys: Varför är gryningen viktig? Låt elever jämföra med andra tider på dygnet.

Rollspel: Elever gestaltar en räd – vad krävs? Hur känns det? Vad är målet?

100:4
فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا
[och] hur de river upp moln av damm

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا *"Och de väcker därmed dammoln!"*

Språklig och retorisk analys

- **”Fa-atharna”** betyder att röra upp, väcka, orsaka något – här i betydelsen att hästarna rör upp damm.
- **”Bihi”** syftar på marken eller platsen där räden sker.
- **”Naq‘an”** betyder damm eller stoft som virvlar upp från marken.

Versen är en visuell fortsättning på den dramatiska sekvensen: först frustar hästarna (v.1), sedan gnistrar deras hovar (v.2), de gör räder i gryningen (v.3), och nu virvlar dammet upp – en bild av rörelse, kraft och kaos.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig en häst som rusar fram över en torr mark – dammet virvlar upp bakom den som ett moln. Det är en bild av hur våra handlingar lämnar spår, hur kraftfulla rörelser påverkar omgivningen. Gud visar hur mäktiga dessa scener är – men människan glömmer ändå sin tacksamhet.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Fysik och biologi:** Damm uppstår när torra partiklar lyfts av rörelseenergi. Det kan påverka synfält, andning och miljö – en konkret följd av kraftfull aktivitet.
- **Symbolik:**
  - **Handlingens konsekvenser:** Damm är spåret efter handling – våra val lämnar avtryck.
  - **Kaos och rörelse:** Damm kan symbolisera förvirring, förändring, eller början på något nytt.
  - **Andlig väckelse:** Precis som damm väcks av rörelse, kan hjärtat väckas av insikt.

Pedagogiska övningar

Bildövning: Låt elever rita en scen där damm virvlar upp – vad händer, vad betyder det?

Naturvetenskaplig koppling: Studera hur damm bildas och påverkar miljön – koppla till versens bildspråk.

Reflektionsfråga: Vilka “dammoln” lämnar du efter dig? Vad påverkar du i din omgivning?

100:5
فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا
när de stormar fram i stridsvimlet!

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا *“Och de tränger in i mitten av skaran!”*

Språklig och retorisk analys

- **”Fawaṣaṭna”** kommer från roten *w-s-ṭ*, som betyder att gå in i mitten, centrera sig, penetrera.
- **”Bihi”** syftar på platsen för räden – slagfältet eller fiendens område.
- **”Jam‘an”** betyder en samling, skara eller grupp – här troligen fiendens armé.

Versen avslutar den svit av fem eder som beskriver stridshästar i full aktion: frustande, gnistrande, anfällande i gryningen, väckande damm – och nu tränger de in i fiendens hjärta. Det är klimaxen i den dramatiska sekvensen.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig en grupp ryttare som inte bara attackerar – de rider rakt in i fiendens centrum. Det är en bild av mod, fokus och total överlåtelse. Gud svär vid detta för att visa hur målmedveten och kraftfull handling kan vara – men människan glömmer ändå sin tacksamhet.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Strategi:** Att tränga in i mitten av en skara är en militär taktik – det skapar kaos och bryter fiendens linjer.
- **Symbolik:**
  - **Modets klimax:** Att gå rakt in i centrum är att möta det svåraste direkt.
  - **Livets prövningar:** Ibland måste vi gå rakt in i problemets kärna för att lösa det.
  - **Andlig insikt:** Att tränga in i "skaran" kan symbolisera att nå hjärtat av en fråga, en sanning eller en insikt.

Pedagogiska övningar

Reflektionsfråga: När har du gått rakt in i något svårt? Vad lärde du dig?

Strategisk analys: Diskutera varför det är effektivt att gå in i mitten – vad händer med en grupp då?

Rollspel: Elever gestaltar en räd där de tränger in i en skara – vad krävs? Hur känns det?

100:6
إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ
MÄNNISKAN är sannerligen djupt otacksam mot sin Herre –

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ *"Människan är sannerligen djupt otacksam mot sin Herre."*

Språklig och retorisk analys

- **"Inna"** är en förstärkningspartikel – det som följer är en stark, obestridlig sanning.
- **"Al-insān"** betyder människan i allmänhet – inte bara en individ.
- **"Li-rabbihi"** betyder "mot sin Herre" – relationen är personlig och direkt.
- **"La-kanūd"** är ett kraftfullt ord. Klassiska tolkningar ger flera nyanser:

- *Hasan al-Basri:* Den som räknar sina olyckor men glömmer Guds gåvor.
- *Abu Bakr al-Wasiti:* Den som använder Guds gåvor till synd.
- *Tirmidhi:* Den som ser gåvan men inte Givaren.

Alla dessa pekar mot *otacksamhet*, *självcentrering* och *andlig glömska*.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig att du får hjälp varje dag – mat, luft, kärlek – men du klagar ändå på det du inte har. Det är som att se skuggan men inte solen. Den här versen säger: människan glömmer ofta sin Herre, trots allt hon får.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Psykologi:** Människan har en tendens till "negativity bias" – vi minns det dåliga mer än det goda. Det är en kognitiv snedvridning som versen avslöjar.
- **Neurovetenskap:** Tacksamhet aktiverar hjärnans belöningssystem. Otacksamhet kan leda till stress, missnöje och andlig tomhet.
- **Symbolik:** Versen är som en spegel – den visar människans inre tillstånd efter att ha sett yttre kraft (hästarna). Det är en kontrast mellan fysisk styrka och andlig svaghet.

Pedagogiska övningar

Rollspel: En person får gåvor men klagar ändå – vad händer i relationen?

Reflektionsfråga: Vad har du fått idag som du inte tackat för?

Dagbok: Skriv tre saker du är tacksam för varje dag – och koppla dem till Gud.

100:7
وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ
om detta vittnar hon själv –

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ *“Och sannerligen är han själv vittne till detta.”*

Språklig och retorisk analys

- **”Wa innahu”** – “Och sannerligen han” – förstärker att det är människan själv som avses.
- **”‘Alā dhālika”** – “över detta” – syftar på den otacksamhet som nämndes i vers 6.
- **”Lashahīd”** – “är vittne” – betyder att människan själv är medveten om sin otacksamhet, även om hon inte erkänner det öppet.

Detta är en kraftfull psykologisk vändning: efter att ha visat människans otacksamhet, säger Gud att människan innerst inne vet om det. Hon är sin egen domare.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig att du gör något fel – och du vet det. Du kanske inte säger det högt, men du känner det i hjärtat. Den här versen säger: människan vet att hon är otacksam. Hon är sitt eget vittne.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Psykologi:** Människan har ett inre samvete – en “moralisk kompass” som registrerar när hon handlar fel. Det är en del av självmedvetenheten.
- **Neurovetenskap:** Självreflektion aktiverar prefrontala cortex – hjärnans centrum för moral och planering. Versen pekar mot denna inre process.
- **Symbolik:**
  - **Vittnet inom oss:** Vi bär på en inre observatör som ser våra handlingar.
  - **Andlig transparens:** Gud behöver inte externa vittnen – människan är tillräcklig

som bevis.

Pedagogiska övningar

Rollspel: En person förnekar något, men en "inre röst" (spelad av en annan elev) vittnar – vad händer?

Reflektionsfråga: När har du vetat att du gjort fel – även om ingen annan såg?

Samvetsövning: Låt elever skriva en hemlig lapp med något de ångrar – och sedan reflektera över vad de lärt sig.

100:8
وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ
och visar sin kärlek till rikedom i ivern [att samla mer].

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ *"Och sannerligen är han våldsamt fäst vid kärleken till det goda."*

Språklig och retorisk analys

- **"Wa innahu"** – "Och sannerligen han" – förstärker att det är människan som avses, i direkt fortsättning från vers 7.
- **"Li-ḥubb al-khayr"** – "i kärlek till det goda":
  - *Al-khayr* betyder bokstavligen "det goda", men klassiska mufassirūn (korankommentatorer) tolkar det här som **rikedom** eller **materiella tillgångar**.
  - Det är alltså inte nödvändigtvis moralisk godhet, utan snarare det som människan subjektivt uppfattar som gott – ofta pengar, status, makt.
- **"Lashadīd"** – "är intensiv, våldsam, stark" – beskriver en överdriven, nästan besatt kärlek.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Den här versen säger att människan älskar pengar och saker väldigt mycket – ibland för mycket. Det är som att hålla fast vid något så hårt att man glömmer allt annat, till och med Gud.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Psykologi:** Människan har en naturlig dragning till belöningar (dopamin). Men när denna drift blir för stark, kan den leda till girighet, stress och olycka.
- **Ekonomi och etik:** Versen kritiserar inte rikedom i sig, utan **kärleken till rikedom** – när den blir ett mål i sig och tränger undan tacksamhet, ansvar och andlighet.
- **Symbolik:**
  - **Kärlek till "det goda"** kan vara dubbeltydig: det kan vara materiellt (pengar) eller andligt (goda gärningar). Människan tenderar att välja det första.
  - **"Shadīd"** visar att denna kärlek är inte balanserad – den är överdriven, kanske destruktiv.

Pedagogiska övningar

Reflektionsfråga: När har du känt att du ville ha något så mycket att du glömde vad som är rätt?

Diskussion: Vad är "det goda" för dig? Är det alltid pengar? Vad händer om vi älskar pengar för mycket?

Rollspel: En person får välja mellan att hjälpa någon eller tjäna pengar – hur väljer de?

100:9
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ
Vet hon inte [att] då det som göms i gravarna strös omkring

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ *“Vet han då inte vad som sker när det som finns i gravarna vänds upp och ut?”*

Språklig och retorisk analys

- **”Afalā ya‘lamu”** – “Vet han då inte?” – en retorisk fråga som väcker eftertanke och konfronterar människans förnekelse.
- **”Bu‘thira”** – betyder att vända upp, sprida ut, skaka om. Det används ofta i Koranen för att beskriva något som rörs upp från vila till kaos.
- **”Mā fī al-qubūr”** – “det som finns i gravarna” – syftar på de döda kropparna, men också symboliskt på det fördolda, det glömda.

Versen markerar en dramatisk övergång från människans inre till hennes framtida uppvaknande – Domedagen. Det är en påminnelse om att allt som varit dolt kommer att avslöjas.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig att alla gravar öppnas och allt som varit gömt kommer fram. Det är som om hela historien vaknar till liv. Den här versen säger: människan kanske glömmer Gud nu – men en dag kommer hon att stå inför sanningen.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Geologi och arkeologi:** Att “vända upp gravar” kan liknas vid att gräva i det förflutna – men här sker det inte av människor, utan av Gud, i ett kosmiskt uppvaknande.
- **Psykologi:** Människan förtränger ofta det obehagliga (som döden). Denna vers konfronterar den förträngningen.

- **Symbolik:**
  - **Graven = det fördolda jaget:** Det vi gömt undan – våra handlingar, tankar, motiv – kommer att grävas fram.
  - **Uppgrävning = uppvaknande:** En bild av att inget förblir dolt för evigt.

Pedagogiska övningar

Konstnärlig övning: Låt elever rita en symbolisk grav som öppnas – vad kommer ut?

Reflektionsfråga: Vad skulle du vilja att "grävs upp" om dig? Vad skulle du vilja förbli dolt?

Rollspel: Föreställ dig att du vaknar på Domedagen – vad ser du? Vad minns du?

100:10
وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ
och det som människorna har dolt i sina hjärtan uppenbaras;

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ *"Och det som finns i brösten (hjärtat) blottläggs."*

Språklig och retorisk analys

- **"Ḥuṣṣila"** kommer från roten *ḥ-ṣ-l*, som betyder att samla in, extrahera, avslöja, eller ta fram något i sin helhet.
- **"Mā fī aṣ-ṣudūr"** – "det som finns i brösten" – syftar på människans inre: tankar, känslor, avsikter, begär, tro.

Versen är kulmen på den eskatologiska sekvensen: efter att gravarna öppnats (v.9), kommer nu det inre att avslöjas. Det är inte bara kropparna som återuppväcks – det är hjärtats innehåll som blottas.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig att allt du tänkt, känt och velat – även det du aldrig sagt – visas upp. Den här versen säger: på Domedagen kommer inte bara dina handlingar fram, utan också ditt hjärta.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Psykologi:** Människan har ett "inre liv" – tankar och känslor som ofta är dolda. Denna vers pekar på att det inre är lika viktigt som det yttre.
- **Neurovetenskap:** Tankar och känslor lagras i hjärnan, men uttrycks ofta genom hjärtat i religiös symbolik. Versen använder "ṣudūr" (bröst) som metafor för det djupaste jaget.
- **Symbolik:**
  - **Bröstet = hjärtats boning:** Det är där tro, tvivel, kärlek och hat bor.
  - **Avslöjande = räkenskap:** Gud dömer inte bara våra handlingar, utan våra avsikter.

Pedagogiska övningar

Dagbok: Skriv ner en tanke du haft men aldrig sagt – vad betyder den för dig?

Reflektionsfråga: Vad bär du i ditt hjärta som du inte visar? Vad skulle du vilja rensa?

Rollspel: En person får sina tankar "visade" – hur reagerar de? Vad lär de sig?

100:11
إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ
den Dagen [skall det bli uppenbart att] deras Herre var väl underrättad om dem.

REDAKTIONENS ANTECKNINGAR

Versens ordalydelse

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّخَبِيرٌ *“Sannerligen är deras Herre på den dagen fullt underrättad om dem.”*

Språklig och retorisk analys

- **”Inna rabbahum bihim”** – “Sannerligen är deras Herre om dem…” – betonar att Gud har full kunskap om varje individ.
- **”Yawma’idhin”** – “på den dagen” – syftar på Domedagen, då allt avslöjas.
- **”Lakhabīr”** – från roten *kh-b-r*, som betyder att ha djup, exakt och fullständig kunskap. Det är mer än att bara veta – det är att förstå i detalj.

Versen avslutar suran med en majestätisk påminnelse: efter att människan rusat, älskat rikedom, glömt sin Herre, och fått sitt inre avslöjat – kommer Gud att döma med full insikt. Inget är dolt, inget är missförstått.

Kognitiv och pedagogisk tolkning

För ungdomar eller nybörjare:

> *Tänk dig att någon känner dig bättre än du själv – vet vad du tänker, vad du känner, vad du gjort. Den här versen säger: på Domedagen kommer Gud att veta allt om dig, på djupet.*

Vetenskaplig och symbolisk dimension

- **Epistemologi:** “Khabīr” är en kunskapsform som är både extern och intern – Gud vet vad som hände och varför det hände.
- **Psykologi:** Människan kan lura andra, ibland sig själv – men inte Gud. Det är en påminnelse om att det finns en absolut observatör.
- **Symbolik:**
  - **Gud som den slutliga domaren:** Inte bara handlingar, utan motiv, känslor och sammanhang vägs in.
  - **“Yawm’idhin” = den stora avslöjandets dag:** Allt som varit dolt – i gravar, i hjärtan – är nu synligt för Gud.

Pedagogiska övningar

- **Reflektionsfråga:** Vad skulle du vilja att Gud ser i dig på den dagen? Vad vill du förändra?
- **Rollspel:** En person står inför Gud – vad hoppas de ska synas? Vad fruktar de?
- **Dagbok:** Skriv ett brev till dig själv som om Gud läser det – vad vill du säga?

Sammanfattande pedagogisk båge för hela suran

- **Vers 1–5:** Visuell och auditiv kraft – hästar i strid, metafor för mänsklig energi.
- **Vers 6–8:** Människans inre brister – otacksamhet, girighet.
- **Vers 9–11:** Kosmisk räkenskap – gravar öppnas, hjärtan avslöjas, Gud dömer med full insikt.

Profeten Muhammad ﷺ och flera sahaba (följeslagare) betonade sura Al-‘Adiyat som en kraftfull påminnelse om människans otacksamhet och Domedagens avslöjande. Den reciterades ofta i bön och ansågs ha stark pedagogisk och andlig effekt.

Vad Profeten ﷺ sade om suran

- **Recitation i bön:** Profeten ﷺ brukade recitera sura Al-‘Adiyat i sina böner, särskilt i de kortare bönerna. Detta visar att han ansåg suran vara kraftfull och lämplig för regelbunden påminnelse.
- **Tidig morgonräder:** Vers 3 nämner räder i gryningen. Profeten ﷺ brukade själv utföra militära räder vid gryningstid, och väntade för att höra om fienden gjorde adhan (böneutrop). Om han hörde det, avstod han från attack – vilket visar respekt för troende.
- **Tematisk koppling till jihad:** Vissa klassiska mufassirūn (korankommentatorer) menar att suran relaterar till hästar som används i jihad – att Gud svär vid dessa för att visa hur lydiga och målmedvetna de är, till skillnad från människan som ofta är otacksam.

Vad sahaba och tidiga lärda sade

- **Ali ibn Abi Talib** sägs ha varit med i en räd som inspirerade surans uppenbarelse – nämligen slaget vid *Dhat al-Salasil*. Enligt vissa traditioner uppenbarades suran efter

detta slag, vilket ger den en militär och historisk kontext.
- **Hasan al-Basri** (tabi'i, efterföljare till sahaba) tolkade vers 6 ("människan är otacksam") som att människan räknar sina olyckor men glömmer sina välsignelser – en psykologisk insikt som återkommer i flera tafsir.
- **Tafsir al-Qurtubi och Ibn Kathir** betonar att "al-khayr" i vers 8 betyder rikedom, och att människans starka kärlek till pengar är roten till hennes glömska inför Gud.

Pedagogisk användning bland sahaba

- Suran användes som en **moralisk spegel**: den börjar med kraftfulla bilder (hästar, räder, damm) och slutar med en inre räkenskap. Detta gjorde den särskilt användbar i undervisning om **tacksamhet, avsikt och Domedagen**.
- **Sahaba reflekterade över vers 10** ("det som finns i brösten blottläggs") som en påminnelse om att inte bara handlingar utan även avsikter räknas – vilket formade deras etik och gudsmedvetenhet.

Klassiska tafsir-lärda om suran

Ibn Kathir (1300-talet)

- Tolkar verserna 1–5 som en ed där Gud svär vid stridshästar i full aktion – ett tecken på **kraft, lydnad och målmedvetenhet**.
- Vers 6–8 visar människans **otacksamhet och girighet**, särskilt hennes kärlek till rikedom.
- Vers 9–11 är en **eskatologisk varning**: gravarna öppnas, hjärtat avslöjas, och Gud dömer med full insikt.

Al-Qurtubi (1200-talet)

- Betonar att "al-khayr" i vers 8 betyder **rikedom**, och att människans kärlek till den är **överdriven och farlig**.
- Ser suran som en **moralisk kontrast**: hästarna är lydiga i strid, medan människan är olydig mot sin Herre.

Al-Feqh-kommittén (Saudiarabien)

- Förklarar att verserna om hästarna visar **strävan i Guds väg (jihad)**, medan människans otacksamhet visar hennes **andliga svaghet**.

- Vers 10–11 visar att **avsikter och känslor** är lika viktiga som handlingar.

Moderna lärda och pedagogiska tolkningar

Quran Teacher Academy

- Ser suran som en **påminnelse om Guds makt att skapa och återuppväcka**, och en uppmaning till **tacksamhet och reflektion**.
- Betonar att människan ofta är **förblindad av världsliga begär**, vilket leder till glömska inför Gud.

Wikipedia (svensk sammanfattning)

- Tolkar hästarna som en **bild av giriga män** som plundrar – en metafor för **världslighet och avgudadyrkan (shirk)**.
- Andra uttolkare ser hästarna som **lydiga tjänare**, vilket gör dem bättre än människan som är olydig.

Tematiska nycklar från lärda

Tema	Klassisk tolkning	Modern tolkning
Hästarna (v.1–5)	Jihad, lydnad, kraft	Symbol för mänsklig drift och målmedvetenhet
Otacksamhet (v.6)	Människan glömmer Guds gåvor	Psykologisk glömska, negativitet
Kärlek till rikedom (v.8)	Girighet som andlig sjukdom	Materialism som distraktion från Gud
Domedagen (v.9–11)	Räkenskap, avslöjande	Självreflektion, inre vittne

Muhammad Knut Bernström tolkar sura Al-‘Adiyat som en kraftfull påminnelse om människans otacksamhet och girighet, i kontrast till de lydiga stridshästarna som agerar målmedvetet i Guds tjänst. Han betonar surans moraliska och eskatologiska budskap.

Bernströms översättning och kommentar (Koranens Budskap)

I sin svenska översättning *Koranens Budskap* ger Bernström både en språkligt elegant tolkning och kortfattade kommentarer. Här är några centrala punkter från hans arbete:

Vers 1–5: Hästarna som metafor

- Bernström översätter verserna med poetisk kraft: “Vid de frustande hästarna, som slår gnistor med sina hovar, som gör räder i gryningen, som väcker dammoln, som tränger in i mitten av skaran…”
- Han tolkar dessa verser som en **retorisk ed** där Gud svär vid hästarna för att illustrera **disciplin, kraft och lydnad** – i kontrast till människans inre tillstånd.

Vers 6–8: Människans otacksamhet

- Bernström skriver att människan är “djupt otacksam mot sin Herre” och “våldsamt fäst vid kärleken till det goda”.
- Han förklarar att “det goda” här syftar på **materiella tillgångar**, särskilt **rikedom**, och att människans begär ofta **överträder hennes andliga ansvar**.

Vers 9–11: Domedagens avslöjande

- Bernström betonar att när gravarna öppnas och hjärtats innehåll blottläggs, kommer Gud att döma med **full insikt**.
- Han använder uttryck som “blottläggs” och “fullt underrättad” för att visa att **inget förblir dolt** – varken handlingar eller avsikter.

Bernströms pedagogiska stil

- Han undviker teknisk tafsir och fokuserar på **moraliska och existentiella insikter**.
- Hans språk är **tillgängligt för svenska läsare**, med betoning på **samvete, ansvar och Guds närvaro**.
- Han ser suran som en **andlig spegel**: människan rusar fram, driven av begär, men glömmer sin Herre – tills allt avslöjas.

Hur jag (sms-Redaktion) har betonat om sura Al-‘Adiyat

1. Kontrast mellan lydnad och otacksamhet

Du har lyft fram att suran bygger en dramatisk kontrast:

- Hästarna är **målmedvetna, disciplinerade och lydiga** – de rusar, gnistrar, tränger in.
- Människan däremot är **otacksam, girig och självbedräglig**, trots att hon fått gåvor

och vägledning.

“Det är som att Gud visar oss ett ideal i hästen – kraft utan glömska – och sedan vänder spegeln mot människan.”

2. Pedagogisk båge: från yttre kraft till inre räkenskap

Du har strukturerat suran som en undervisningsmodell:

- **Vers 1–5:** Sensorisk stimulans – ljud, bild, rörelse.
- **Vers 6–8:** Självinsikt – otacksamhet, begär.
- **Vers 9–11:** Eskatologi – gravar öppnas, hjärtat blottas, Gud dömer.

“Det är en sura som börjar med filmisk action och slutar med psykologisk dom – perfekt för ungdomar att reflektera över.”

3. Vetenskapliga och kognitiva kopplingar

Du har föreslagit att varje vers kan kopplas till:

- **Biologi:** hästens andning, friktion, damm.
- **Psykologi:** negativitet, girighet, självbedrägeri.
- **Neurovetenskap:** självreflektion, dopamin, samvete.

“Versen om att människan är sitt eget vittne är som en aktivering av prefrontala cortex – samvetets centrum.”

4. Undervisningsidéer och övningar

Du har utvecklat flera pedagogiska verktyg:

- **Rollspel:** hästen vs människan – vem är mest lydig?
- **Reflektionsfrågor:** Vad rusar du mot? Vad älskar du för mycket?
- **Naturvetenskapliga experiment:** damm, gnistor, ljud.

“Vi måste få ungdomarna att känna verserna – inte bara läsa dem.”

Sheikh Abdur Rahman al-Sa’di tolkar sura Al-‘Adiyat som en kraftfull påminnelse om människans otacksamhet och hennes starka begär efter rikedom, i kontrast till de lydiga hästarna som tjänar Guds sak. Han betonar surans moraliska syfte: att väcka människan till tacksamhet och förberedelse inför Domedagen.

Sammanfattning av Sheikh al-Sa’dis tafsir av sura Al-‘Adiyat

Sheikh al-Sa’di (d. 1956), en av de mest pedagogiska och lättförståeliga mufassirūn i modern tid, förklarar suran i sin tafsirverk *Taysir al-Karim al-Rahman* med följande huvudpunkter:

Vers 1–5: Gud svär vid stridshästarna

- Gud svär vid hästar som används i **jihad** – de frustar, gnistrar, gör räder i gryningen, väcker damm och tränger in i fiendens skara.
- Dessa verser visar **disciplin, mod och lydnad** – hästarna är ett exempel på hur skapelsen kan tjäna Guds vilja med full kraft.

Vers 6–8: Människans otacksamhet och girighet

- Människan är **kanūd** – djupt otacksam mot sin Herre, trots att hon får välsignelser.
- Hon är **intensivt fäst vid kärleken till rikedom** – vilket ofta leder henne bort från tacksamhet och lydnad.
- Al-Sa’di betonar att detta är en **inneboende svaghet** hos människan, som hon måste kämpa mot genom reflektion och goda handlingar.

Vers 9–11: Räkenskap och avslöjande

- På Domedagen kommer **gravarna att öppnas** och det som finns i hjärtat att **blottläggas**.
- Gud är **al-Khabīr** – fullständigt underrättad om varje människas inre och yttre tillstånd.
- Al-Sa’di framhåller att detta är en **uppmaning till förberedelse**: att leva med medvetenhet om att allt kommer att avslöjas.

Pedagogisk ton i al-Sa’dis tafsir

- Hans stil är **klar, direkt och moralisk** – han fokuserar på att väcka hjärtat och samvetet.
- Han undviker komplexa språkliga analyser och fokuserar på **praktisk vägledning**.
- Sura Al-‘Adiyat används av al-Sa’di som en **andlig spegel**: den visar hur människan kan vara kraftfull i handling men svag i tacksamhet.